

РЕКТОРИТЕ ЗА РЕЙТИНГА

Какво следва за висшите училища
от резултатите
на рейтинговата система

ЛЮБА ЙОРДАНОВА

Освен за кандидат-студентите рейтингът е ориентир и за ръководствата на университетите, както и за хората, които движат държавните политики във висшето образование. Системата може да послужи на ректо-

рите и деканите да видят кои факултети се справят най-добре в обучението на студенти и в научната си дейност, за да ги стимулират по-активно. Може да им покаже сферите, в които работодателите казват, че ще имат нужда от нови служители през следващите години, за да включат тези

специалности в университетските си стратегии. Ректори, с които „Капитал“ разговаря, споделят, че вече базират свои решения на данните от рейтинга - например за разширяване на тези специалности, от които бизнесът има интерес, или за допълнително стимулиране на успешни факултети. Някои университетски ръководства обаче настояват за отчитане и на регионалните фактори, и на факта, че реализацията на завършилите в Стара Загора например няма как да е същата като тази в София.

Ключът към качество във висшето образование е и в държавните политики, особено във финансирането според резултатите, а не на бройка. Миналата година екипът на предишния министър на образованието и науката проф. Тодор Танев иницира промени, според които тежестта на критериите за качество (програмната акредитация, научната дейност, реализацията на студентите и приорите-

В кои направления отиват най-добрите ученици

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ	СРЕДЕН УСПЕХ*
1. Медицина	5.55
2. Фармация	5.50
3. Стоматология	5.46
4. Математика	5.29
5. Право	5.24
6. Ветеринарна медицина	5.23
7. Теория на изкуствата	5.21
8. Информатика и компютърни науки	5.18
9. Обществено здраве	5.17
10. Филология	5.16

*Среден успех от дипломата за завършено средно образование на студентите първи курс от направлението по данни от АдминУни

Източник: Рейтингова система на висшите училища в България 2016

тът на направлението) във финансирането на висшите училища започна да се увеличава постепенно. От тази година най-малко 25% от субсидията за държавните университети вече трябва да зависи от оценката за качеството им, като този дял трябва да достигне 50% през 2018 г. и 60% през 2020 г.

Промяната вече е в Закона за висшето образование, но това е само първата стъпка. Сега трябва да стане ясно как точно се е отразила тази мярка на висшите училища и начинът за определяне на субсидията да бъде прозрачен за всички. Ако Министерството на образованието и науката има волята да наложи тези промени и да устои на лобисткия натиск на някои университетски ръководства, българското висше образование може и да се отласне от гъното.

„Капитал“ попита няколко български висши училища как използват резултатите от рейтинговата система и отразява ли им се вече промяната в начина на финансиране на държавните университети.

КАК ИЗПОЛЗВАТЕ РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ РЕЙТИНГОВАТА СИСТЕМА НА ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА?

проф. Пламен Бочков, Нов български университет: Използваме ги като добър външен поглед към университета. Голяма част от инструментите, които днес рейтингът използва, са въведени в НБУ преди много години - например сту-

проф. Пламен Бочков,
Нов български университет

дентската оценка на преподаването и материалната среда, вътрешните анкети, прегледът на качеството на програмите и т.н. Ценни са ни данни, до които нямашме достъп преди създаването на рейтинга – за заетостта на завършилите студенти, осигурителните прагове, регионалната значимост. От вътрешна гледна точка правим анализ на две равнища – за университета като цяло и по професионални направления. От анализите следват планове за действие и конкретни мерки. Например увеличаваме за поредна година приема в направление информатика, обединихме програмите по публична и бизнес администрация, въведохме професионален бакалавър в туризма.

проф. Виктор Златков, Медицински университет - София: Ръководството на Медицински университет – София, е за устойчиво прилагане на рейтинговата система за наблюдение, оценка и класиране на висшите училища въз основа на обективни показатели. Счита, че

системата катализира процеси на промяна и конкурентоспособност, необходими за създаване на модерен процес на обучение, нова научна среда и постигане на осезаеми научни резултати. Анализът на сегашната ситуация показва, че само последователното прилагане на модела за поетапно увеличаване на средствата за научни изследвания и иновации води до непрекъснато увеличаване броя на преподавателите и студенти за участие в научни конференции в страната и чужбина. Непрекъснато се увеличава и капацитетът за научни изследвания.

проф. Велизара Пенчева, Русенски университет „Ангел Кънчев“: Въпреки че има промени в методологията на рейтинговата система, все още не може достатъчно добре да се обхванат в детайли процесите, които се случват в системата на висшите училища. Те са както общи, така и специфични във всеки регион и всеки университет. Резултатите от рейтинговата система на висшите училища използваме като ориентир и основа за съпоставка между нашия университет и останалите висши училища в страната, както и за състоянието на цялата система за висше образование. На тяхна база стимулираме например преподавателите за научни публикации в реферирани издания. Разработваме и развиваме информационни интерактивни системи за работодатели, студенти и алумни, администрирани от кариерния център за подпомагане професионалната реализация на студентите и докторантите. >>

доц. Магдалена Миткова, университет „Проф. Асен Златаров“ - Бургас: Рейтинговата система дава изключително полезна информация за всяко висше училище да оцени силните и слабите си страни. Насочихме политиката на университета към подобряване на оценките от програмна акредитация на различните професионални направления и подобряване на индекса на цитируемост от групата индикатори за научните изследвания. Традиционно подобряваме учебната среда и социално-битовите и административните услуги. Има една група индикатори, свързани с реализацията на пазара на труда, върху която трудно бихме въздействали в краткосрочен план, защото са свързани с цялостното икономическо развитие на страната, а и прогнози за бъдещата нужда от специалисти се правят трудно. Все пак се виждат определени тенденции за необходимостта от дадени професионални направления и ние стратегически се насочваме към разширяване на техния капацитет – примерно педагогика.

проф. Иван Въшин, Тракийски университет - Стара Загора: Резултатите от приложението на тази система са ориентир за качеството на образование, което дава определено висше училище, и за мястото на това училище сред другите висши училища. Отношението на обществото и на ръководствата на висшите училища към тези резултати е противоречиво. Това се обуславя от множе-

проф. Иван Въшин,
Тракийски университет -
Стара Загора

ство фактори, един от които е свързването на начина на финансиране на държавните висши училища с постигнатото качество на образование.

В последното издание на рейтинговата система стойността на индикатора „Информационно обезпечаване“ Тракийският университет (ТРУ) е пет. В сравнение с другите висши училища е видно, че тази стойност е ниска. Това е основание за вземане на решение за увеличаване на броя на абонаментите за международни базиданни. Друг пример за промяна на политиката на академичното ръководство в контекста на резултатите от рейтинговата система са актуализации в правилата за разпределение на целевата субсидия за научноизследователска дейност. Показателен факт за промяна в политиката на университета е и решението за оптимизиране на обучението в докторските програми – използване на пълния капацитет за докторанти.

Медицински университет - Пловдив: Рейтинговата оценка има изключително важно институционално значение и пряко отражение върху статута и финансирането на висшите училища.

Критериалните показатели на рейтинговата система повлияват политиката на МУ - Пловдив, и водят до повишаване на неговата конкурентоспособност.

Технически университет - София: Наличието на рейтингова система на висшите училища е положителен факт. Тя не е лишена от недостатъци, отделните нейни критерии не са добре балансирани като тежест в общата оценка. Системата се нуждае от още тестване, но изводите, които ни дава, дори и да са малко деформирани, са повод да се размислим за нашето собствено съществуване в образователния свят. Смислът от университетския рейтинг освен за ориентация на кандидат-студентите е да насочва политиките във висшето образование. За университета ни това е, от една страна, метод за сравняване с другите университети и същевременно стимул на преосмисляне на политиката на университета и непрекъснат стремеж за поддържане на рейтинговото му ниво. Според системата успешната кариера е основен критерий за качеството на образованието. Тъй като технологиите в света се развиват много бързо и обхващат не само традиционните, но и нови полета на индустрията, целта на ТУ – София, е да подготвя специали-

сти, които могат да си намерят работа в различни ниши, включително и сами да отворят нови ниши в бизнеса и науката.

ОТРАЗЯВА ЛИ СЕ ВЕЧЕ ПРОМЯНАТА В НАЧИНА НА ФИНАНСИРАНЕ НА ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ УЧИЛИЩА, КОЯТО УВЕЛИЧИ ТЕЖЕСТТА НА КРИТЕРИЯ КАЧЕСТВО, И АКО ДА, ПО КАКЪВ НАЧИН?

проф. Виктор Златков, Медицински университет - София: Оценките от рейтинга се отразяват на финансирането на държавните висши училища и с годините финансирането ще се увеличи

проф. Виктор Златков,
Медицински университет -
София

чава на базата на качеството на обучение и научни изследвания, успешната връзка с пазара на труда на завършилите и регионалната значимост на университета. Поради това, че сме на първо мяс-

то две поредни години в рейтинговата класация за висшите медицински училища в страната, имаме увеличение на субсидията средно с около 1.5 млн. лв. на година, което позволи материално стимулиране на персонала чрез бонуси, увеличаване на работните заплати и други форми на мотивация на преподавателите на университета. По този начин се стимулира и качеството на обучение.

проф. Велизара Пенчева, Русенски университет „Ангел Кънчев“: Финансирането на висшите училища зависи от държавната политика и приоритетите. Не би следвало резултатите от рейтинга директно да се свързват с финансирането. Базовата субсидия към момента от 693 лв. не е променяна вече шест години и това е една от причините в последно време за финансовите проблеми на висшите училища.

доц. Магдалена Миткова, университет „Проф. Асен Златаров“ - Бургас: Да, критерият за качество има финансово изражение вече. Това ще се отрази особено силно в бюджета на различните професионални направления за следващата година. Няма да има възможност за прехвърляне на повече от 25% от приходите на печелившо професионално направление към по-слабо.

проф. Иван Въшин, Тракийски университет - Стара Загора: Висшите училища получават допълнителни финансови средства на база получена оценка от рейтинговата система. Тези средства са

целени и се предоставят само и единствено на професионалните направления, заели челни позиции. Индикаторите, по които се прави обаче оценка дори в конкретно професионално направление, дават възможност за различни класации, не отразяват обективно качеството на академичната подготовка на студентите и не могат правилно да ориентират кандидат-студентите за избор на висше училище.

Технически университет - София: Оценката от рейтинга се отразява на финансирането на държавните висши училища, като тенденцията е този критерий да се засили с годините. Това би трябвало да скъса връзката финансиране според брой студенти, която доведе до масовизация във висшето образование и фокусиране върху количеството вместо качеството, каквато е и политиката на университета. За съжаление финансирането на държавните висши училища от години не следва ръста на БВП, инфлацията и политиката по доходи в нашата страна. Не е достатъчна издръжката, която държавата осигурява за обучението на един студент – около 800 евро, а в ЕС тази сума е 9000 евро. Макар че в проектобюджета за 2017 г. е предвидено ТУ – София, да получи увеличение с около 10% на отпусканата му държавната издръжка спрямо предходната година, това съвсем не е достатъчно и определено инженерното обучение в университета ни ще бъде в състояние на силен недоимък. >>

РЕЙТИНГЪТ ОТЧИТА ОТЛИВ ОТ НАЙ-МАСОВИ СПЕЦИАЛНОСТИ КАТО ИКОНОМИКА И ПРАВО ЗА СМЕТКА НА ТЕХНИЧЕСКИ НАПРАВЛЕНИЯ, ПЕДАГОГИКА И МЕДИЦИНА. СПОРЕД ВАС НА КАКВО СЕ ДЪЛЖИ ТОЗИ ОТЛИВ И ОСЪЗНАТ ИЗБОР НА КАНДИДАТ-СТУДЕНТИТЕ ЛИ Е?

проф. Пламен Бочков, Нов български университет: Много е вероятно, тъй като ясно личи възможността за по-добра непосредствена реализация в конкретна професия. Също така има насищане с икономисти и юристи. Добрата новина е, че в областта на хуманитарните науки, макар и на ниски нива като брой хора, остават качествени кандидати, които успяват да изградят достойни кариери.

проф. Велизара Пенчева, Русенски университет „Ангел Кънчев“: Възможно е да има отлив от някои специалности, но не ми е познато

конкретно изследване, че този отлив е за сметка на специалности от техническите науки, педагогика и медицина. Важно е да се отбележи, че университетите са свързани с развитието на регионите и регионалните потребности от специалисти, затова търсенето на пазара на образователни услуги не трябва да се ограничава. Когато държавата структурира политиката си в областта на висшето образование, на първо място трябва да отчита регионалната значимост на университетите и потребностите на региона. Кандидат-студентите не бива да се подценяват, те са информирани добре и дългогодишният ми академичен опит показва, че всяко поколение прави своя осъзнат избор според състоянието и развитието на икономиката и обществото. Разбира се, въпрос на държавна политика е да се прогнозира бъдещи потребности от професии и тези прогнози да стигат до кандидат-студентите, за да бъдат

те подпомогнати в избора си.

доц. Магдалена Миткова, университет „Проф. Асен Златаров“ - Бургас: Факт е, че интересът към педагогическите и медицинските специалности нараства през последните години. Това се дължи по наша преценка на добрите възможности, които съществуват в настоящия момент за професионална реализация на педагогическите и медицинските кадри. Студентите са мотивирани в избора си на тези специалности поради добрите перспективи за кариерно развитие.

Медицински университет - Пловдив: Огромният скок в броя на студентите през последните години се дължи на засиления интерес на кандидат-студенти от чужбина. В Медицински университет - Пловдив, се обучават над 5500 студенти от 43 държави от всички континенти на света. ●